

Kaupunginhallitus	§ 68	22.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 169	12.04.2021
Kaupunginhallitus	§ 277	14.06.2021

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanne

172/00.04.01/2017

Kh 22.02.2021 § 68

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Rantala

Hallitus antoi 8.12.2020 eduskunnalle esityksen hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista.

Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet perustettaisiin mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Lait tulisivat voimaan porrastetusti, osa 1.7.2021 ja viimeiset 1.1.2023. Kokonaisuuden voimaantulo vaatii eduskunnan hyväksynnän.

Uudistamisen tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palvelut, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua sekä parantaa turvallisuutta.

Esityksen mukaan Suomeen muodostettaisiin 21 hyvinvointialuetta, joille siirrettäisiin kuntien ja kuntayhtymien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät.

Pelastustoimi olisi hyvinvointialueilla erillinen, sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa rinnakkainen toimiala. Pelastustoimessa hyvinvointialueen palvelutason tulisi vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja sen tulee varautua onnettomuus- ja uhkatilanteisiin alueellaan.

Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien toiminta siirtyisi hyvinvointialueille. Samoin opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyisivät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaisivat sekä hyvinvointialueet että kunnat. Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen jäisi kunnille kokonaisuudessaan.

Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on suorilla vaaleilla valittava aluevaltuusto. Hyvinvointialueen toimintaa johdettaisiin aluevaltuuston hyväksymän hyvinvointialuestrategian mukaisesti ja aluevaltuusto päättää myös hyvinvointialueen organisaatorakenteesta.

Sote-järjestämislaissa säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, lähipalvelujen ja kielellisten oikeuksien turvaamisesta, hyvinvointialueiden yhteistoiminnasta sekä ohjauksesta ja valvonnasta.

Sote-uudistuksen yhtenä tavoitteena on julkistalouden kustannusten kasvun hillitseminen, jota ehdotettu rahoitusmalli pyrkii turvaamaan. Muutuskustannukset huomioiden uudistus heikentää julkisen talouden tasapainoa 2020-luvulla, jonka jälkeen kustannukset kääntyvät laskuun. Hyvinvointialueiden toiminta rahoitettaisiin pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoituksesta säädettäisiin lailla hyvinvointialueen rahoituksesta.

Hyvinvointialueiden rahoitus jaettaisiin alueille asukkaiden laskennallisten sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta ja olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden perusteella. Osa rahoituksesta määräytyisi asukasmäärän mukaisesti sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerin perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttaisi lisäksi riskikerroin.

Kun rahoitusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle, on valtion tuloja lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä niiltä pois siirtyvän rahoitusvastuun verran. Jotta kokonaisveroaste ei kasvaisi, veloitetaan kunnat alentamaan kunnallisveroa. Kunnallisveron vähennys olisi 13,26 prosenttiyksikköä kaikissa kunnissa. Myös kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettaisiin ja valtion osuutta vastaavasti kasvatettaisiin. Verotusta koskevat muutokset toteutettaisiin verovelvollisten kannalta mahdollisimman neutraalisti. Verorakenteen muutokset eivät voimaan astuessaan aiheuta verotuksen kiristymistä.

Uudistus merkitsisi suuria organisatorisia ja palvelujen järjestämistapaa koskevia muutoksia, jotka olennaisesti vaikuttaisivat henkilöstön tehtäviin ja sijoittumiseen.

Uudistuksen edellyttämät järjestelyt valmisteltaisiin vuosina 2021 ja 2022 yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden, kuntien ja kuntien henkilöstön edustajien kanssa.

Hallituksen esityksen mukaiset hyvinvointialueet perustettaisiin mahdollisimman heti voimaanpanolain tultua voimaan. Hallitus esittää lain voimaantuloajaksi 1.7.2021. Ensimmäiset aluevaalit toimitettaisiin alkuvuodesta 2022.

Ensi vaiheessa hyvinvointialueiden väliaikaishallinto ja aluevaalien jälkeen valittujen aluevaltuustojen toiminnan käynnistymisen jälkeen hyvinvointialueet valmistelisivat toiminnan organisoinnin sekä henki-

löstö- ja omaisuussiirrot yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien.

Esitykseen liittyvien lakien voimaantulo on tarkoitus porrastaa siten, että osa tulisi voimaan 1.7.2021 ja osa 1.3.2022 kun uudet aluevaltuustot aloittavat toimintansa. Viimeiset lait tulisivat voimaan 1.1.2023. Esitykseen liittyisi myös siirtymäaikoja. Uudistuksen voimaanpanolain on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021. Lisäksi hyvinvointialueista annettavaa lakia sovellettaisiin osittain jo heti hyvinvointialueiden toimintaan.

Varsinais-Suomen vapaaehtoisen sote-valmistelun tilannekatsaus sekä Tulevaisuuden sote-keskus sekä Soten rakenneuudistusta tukevan alueellisen valmistelun tilannekatsaukset olivat esillä Varsinais-Suomen kuntajohtajien kokouksessa 11.2.2021.

Oheismateriaalina on:

- VSSHPn hallinnointivastuulla oleva sote-rakenneuudistusta tukeva alueellinen valmistelu;
- Varsinais-Suomen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma (VS-kuntajohtajakokous 11.2.2021)

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Pöytäkirjamerkintä:

Sosiaali- ja terveysjohtaja Timo Hokkanen poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 17:54.

Kh 12.04.2021 § 169

Valmistelija: kaupunginjohtaja

Sote-uudistusta koskevat lakiesitykset ovat huhtikuussa 2021 eduskunnan käsiteltävänä.

Varsinais-Suomen alueellinen valmistelu oli esillä kuntajohtajakokouksessa 1.4.2021. Kokouksessa esiteltiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Turun kaupungin valmistelutilannetta. Asia on esillä seuraavassa Varsinais-Suomen kuntajohtajakokouksessa 16.4.2021.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös:
Kh 14.06.2021 § 277

Hyväksyttiin.

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Rantala

Varsinais-Suomen kuntajohtaja-kokouksissa 1.4. ja 16.4.2021 on käyty lähetekeskustelua Varsinais-Suomen vapaaehtoisesta so-
te-uudistuksen valmistelusta, joka sisältäisi palvelujen sisällöllisen kehittämisen lisäksi myös palvelurakenteen ja soten hallinnollisen uudistamisen.

Lähetekeskustelujen perusteella Turun kaupungin oli tarkoitus laatia asiasta päätösteksti, joka voidaan viedä kuntien ja kuntayhtymien toimielinten käsittelyyn. Koska organisoitumisen toteuttamisessa on ollut vielä avoimia kysymyksiä, toimielinkäsittelyä ei ole ollut tarkoituksenmukaista toteuttaa.

Hyvinvointialueen hallinnollinen valmistelu on esitetty aloitettavaksi sopimalla organisoitumisesta. Hallinnollinen alusta ja tuki valmisteluun esitetään annettavan VSSHP:lle. Organisoitumisessa tavoitteena on osallistaa ja sitouttaa alueen sote-järjestämisvastuussa olevat toimijat uudistuksen toimeenpanoon.

Vastuu valmistelun ohjauksesta esitetään siirrettäväksi väliaikaiselle valmistelutoimielimelle heti nimeämisen jälkeen. Sote-uudistuksen operatiiviseen valmisteluun perustetaan VSSHP:iin muutosorganisaatio, jota ohjataan edellä esitettyjen ohjausmallien mukaisesti.

Laaja-alaisen yhteistyön varmistamiseksi tulee lisäksi harkita seuraavien ryhmien tarvetta järjestöyhteistyöryhmä ja yritys yhteistyöryhmä sekä henkilöstöasioiden hallitun valmistelun turvaamiseksi yhteistointaryhmä.

Sairaanhoidopiiri on laatinut valmistelumallin, josta on tiedotettu kuntajohtajia 1.6.2021. Kuntajohtajakokouksessa käytiin 3.6.2021 lähetekeskustelu. Tavoitteena on saavuttaa malli, jonka pohjalta asettaminen, nimeäminen ja valmistelumalli voidaan viedä poliittiseen päätöksentekoon kuntien ja kuntayhtymien toimielimiin.

Sairaanhoidopiirin johtaja esitteli kuntajohtajakokouksessa 3.6.2021 mallin Varsinais-Suomen väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanoksi ja toimintamalliksi.

Asia ja siitä käyty keskustelu merkittiin tiedoksi. Yhteenvedona todettiin seuraavaa:

- Turku ja sairaanhoitopiiri täsmentävät valmistelutoimielimen toimintatapaa.
- Kuntajohtajien viesti oli, että toimintamalli on hallitusmainen, johon voidaan osoittaa kj-tason henkilöitä ja joka tekee päätöksiä muutosorganisaation valmistelusta.
- Kuntajohtajakokous toimii neuvoo-antavana elimenä ja sote-johdajakokous seurantaryhmänä.
- Lisätään kokonaisuuteen yritysysteistyöfoorumi.
- Kaksikielisyyden merkitys pitää tuoda esiin päätöksentekovaiheeseen.
- Muutoin esitetty malli toimii pohjana, josta laaditaan kuntien ja kuntayhtymien päätöksenteon käyttöön päätösosio.

Sote-uudistuksen ohjaus esitettiin annettavaksi väliaikaiselle valmistelutoimielimelle. Kuntajohtajakokouksessa esitelty 13 jäsenen väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano:

- 2 jäsentä Turku
- 2 jäsentä Turun seudun muut kunnat
- 4 jäsentä muut seutukunnat 1/seutukunta
- 3 jäsentä VSSHP (pj.)
- 1 jäsen erityishuoltopiiri
- 1 jäsen pelastustoimi.

Turun kaupunki on 8.6.2021 esittänyt neuvotteluja jatkovalmistelusta seutukunnittain. Kuntajohtajat on pyydetty osallistumaan kaikista kunnista. Neuvottelujen tavoitteena on, että kukin seutukunta esittää ehdotuksensa väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenestä. Edustajien nimeämisessä on huomioitava sukupuolten tasa-arvolain vaalimukset. Neuvottelut on esitetty pidettäväksi 10.-17.6.2021 välisenä aikana. Neuvotteluihin toimitetaan esityslista myöhemmin.

Loimaan seudun kuntajohtajat käsittelevät asiaa maanantaina 14.6.2021. Loimaan seudun neuvottelua on alustavasti suunniteltu tiistaille 15.6.2021.

Loimaan seutukunnassa Loimaa järjestää yhteistoiminta-alueena Oripään perusterveyspalvelut. Pöytyä ja Aura järjestävät perusterveyspalvelut Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymässä. Marttilan ja Koski Tl.:n perusterveyspalvelut järjestää yhteistoiminta-alueella Liedon kunta /Härkätien terveys- ja hyvinvointipalvelut.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus toteaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelutilanteen tiedoksi ja antaa ohjeita jatkovalmisteluun.

Päätös: Hyväksyttiin.